

VALSTS KONTROLE

Skanstes iela 50, Rīga, LV-1013; tālr. 67017500; fakss 67017673; e-pasts: lrvk@lrvk.gov.lv

Rīgā

Dokumenta datums ir tā
elektroniskās parakstīšanas laiks

Finanšu ministram J. Reiram

pasts@fm.gov.lv

Atzinums

I PAR LATVIJAS REPUBLIKAS 2018.GADA PĀRSKATA PAR VALSTS BUDŽETA IZPILDI UN PAR PAŠVALDĪBU BUDŽETIEM SAGATAVOŠANAS PAREIZĪBU

1. Pamatojoties uz Valsts kontroles likuma 3.panta 1.punktu un Valsts kontroles Revīzijas un metodoloģijas departamenta 2018.gada 13.jūlija revīzijas grafiku Nr.2.4.1-23/2018, ir veikta finanšu revīzija par Latvijas Republikas 2018.gada pārskata par valsts budžeta izpildi un par pašvaldību budžetiem (turpmāk – Saimnieciskā gada pārskats) sagatavošanas pareizību, kas ietvēra valsts konsolidētās grāmatvedības bilances 2018.gada 31.decembrī, pārskata par konsolidēto kopbudžeta izpildi 2018.gadā, pārskata par valsts konsolidēto parādu 2018.gada 31.decembrī un finanšu pārskatu pielikumu, grāmatvedības uzskaites pamatprincipu apraksta un vadības ziņojuma pārbaudi.
2. Revīzija veikta saskaņā ar Latvijas Republikā atzītiem starptautiskajiem revīzijas standartiem un saskaņā ar starptautiskajiem publiskā sektora revīzijas standartiem, kas nosaka mūsu pienākumu ievērot ētikas prasības. Valsts kontroles atbildība, kas izriet no standartu prasībām, ir aprakstīta tālāk šī atzinuma sadaļā *Valsts kontroles atbildība*, kā arī revīzijas ziņojumā. Revīzijā ir iegūti pietiekami un atbilstoši pierādījumi, kas nodrošina pietiekamu pārlicību, lai sniegtu atzinumu.

ATZINUMS AR IEBILDĒM

3. Pamatojoties uz revīzijā konstatētajiem faktiem, izņemot sadaļā *Pamatojums atzinuma ar iebildēm sniegšanai* minēto jautājumu ietekmi, Saimnieciskā gada pārskats visos būtiskajos aspektos sniedz skaidru un patiesu priekšstatu par valsts finansiālo stāvokli, tā izmaiņām un valsts darbības finansiālajiem rezultātiem saimnieciskajā gadā, kas noslēdzās 2018.gada 31.decembrī, un ir sagatavots atbilstoši Latvijas Republikā spēkā esošo normatīvo aktu prasībām.

PAMATOJUMS ATZINUMA AR IEBILDĒM SNIEGŠANAI

APJOMA IEROBEŽOJUMI

4. Valsts kontrole nevarēja iegūt pietiekamus un atbilstošus revīzijas pierādījumus un noteikt nepieciešamo korekciju apmēru attiecībā uz *Ilgtermiņa ieguldījumiem*, kas Saimnieciskā gada pārskatā ir uzrādīti 1 743 128 tūkst. *euro* vērtībā (*jeb 6% no kopējās ilgtermiņa ieguldījumu vērtības valsts konsolidētajā grāmatvedības bilanciē*), tostarp:
 - 4.1. nav iespējams noteikt nepieciešamo labojumu apmēru bilances postenī *Zemes, ēkas un būves un Turējumā nodotie valsts un pašvaldību īpašumi* par kopējo summu 1 667 640 *euro*, no kuras 1 442 751 tūkst. *euro* jeb 86% attiecas uz transporta būvēm (*ielas, ceļi, tilti*) Rīgas un Jūrmalas pilsētas pašvaldībā, un Ogres un Ventspils novada pašvaldībā, kā arī nav iespējams noteikt nepieciešamo labojumu apmēru valsts konsolidētās grāmatvedības bilances postenim *Zeme zem publiskajiem ūdeņiem ar kopējo kadastrālo vērtību* 181 152 tūkst. *euro*;
 - 4.2. nav iespējams noteikt nepieciešamo labojumu apmēru pārskata postenī *Bioloģiskie un pazemes aktīvi* par norādīto kopējo summu 67 700 tūkst. *euro*, attiecībā uz kuru būtiskākie trūkumi konstatēti Zemkopības ministrijā. Pabeidzot finanšu revīziju par Zemkopības ministrijas 2018.gada pārskata sagatavošanas pareizību, Valsts kontrole atteicās sniegt atzinumu, jo nevarēja iegūt pietiekamus un atbilstošus revīzijas pierādījumus attiecībā uz Zemkopības ministrijas noteikto pazemes aktīvu 3 813 976 tūkst. *euro* bilances vērtību, jo tā ir noteikta, ņemot vērā būtiskus vērtību ietekmējošus apstākļus. Trīs mēnešus vēlāk, sagatavojot Saimnieciskā gada pārskatu, šī aktīvu vērtība tika samazināta 58 reizes – līdz 65 726 tūkst. *euro*, ņemot vērā aktīvu novērtējumu, kas tika veikts pēc Zemkopības ministrijas pārskata sagatavošanas. Valsts kontrole nav veikusi šīs vērtības pamatoības pārbaudes, un līdz ar to atsakās sniegt vērtējumu par Saimnieciskā gada pārskatā uzrādīto Zemkopības ministrijas pazemes aktīvu vērtību un šobrīd par šo jautājumu veic atsevišķu revīziju. Trūkumi bioloģisko un pazemes aktīvu uzskaitē tika konstatēti arī Līgatnes, Ķeguma, Madonas un Naukšēnu novada pašvaldībās, kā arī Satiksmes ministrijā, kuras pārskatā nav uzrādīti 13 izpēti pazemes aktīvu (karjeru) krājumi 69 983 tūkst. m³ apmērā;
 - 4.3. nav iespējams noteikt nepieciešamo labojumu apmēru Izglītības un zinātnes ministrijas konsolidētajā pārskatā iekļautā Profesionālās izglītības kompetences centra “Priekuļu tehnikums” visai *Ilgtermiņa ieguldījumu* bilances vērtībai 7 789 tūkst. *euro* apmērā, jo nav veikta šo ilgtermiņa ieguldījumu gada slēguma inventarizācija.
5. Valsts kontrole nevarēja iegūt pietiekamus un atbilstošus revīzijas pierādījumus un noteikt nepieciešamo korekciju apmēru attiecībā uz bilances apgrozāmo līdzekļu sastāvā uzrādītajiem Aizsardzības ministrijas (*Nacionālo bruņoto spēku Nodrošinājuma pavēlniecības*) *Krājumiem* 257 969 tūkst. *euro* vērtībā saistībā ar uzsāktajiem kriminālprocesiem.
6. Ņemot vērā, ka tiesā vēl nav izspriesta lieta attiecībā uz Lielvārdes novada domes bijušā priekšsēdētāja rīcību par 2015.gadā pašvaldības vārdā noslēgto darījumu ar *Riverside HK Ltd* par parādzīmi/vekseli 200 000 tūkst. *euro* vērtībā, neievērojot normatīvajos aktos noteikto kārtību pašvaldību aizņēmumu saņemšanai un pārkāpjot savam amatam noteiktās pilnvaras, Valsts kontrole nevarēja iegūt ticamus, pietiekamus un atbilstošus pierādījumus par šī darījuma iespējamo ietekmi vai tās neesamību uz Saimnieciskā gada pārskatu.
7. Valsts kontrole nevar sniegt viedokli par valsts konsolidētās grāmatvedības bilanci uz 01.01.2018. uzrādītajiem aktīviem 29 906 tūkst. *euro* vērtībā, t.sk. Ventspils novada

pašvaldības aktīviem 5 243 tūkst. *euro* apmērā, Talsu novada pašvaldības aktīviem 24 020 tūkst. *euro* apmērā, Līgatnes novada pašvaldības aktīviem 643 tūkst. *euro* apmērā.

8. Valsts kontrole nevar sniegt viedokli par Rīgas pilsētas pašvaldības aģentūras “Rīgas gaisma” 2018.gada pārskatā uzrādītajiem aktīviem un pasīviem gada sākumā 19 923 tūkst. *euro* vērtībā un gada beigās 19 781 tūkst. *euro* vērtībā, jo:
 - 8.1. nav iespējams gūt pārlicību par gada pārskatā 2018.gada sākumā un beigās iekļauto inženierbūvju 17 314 tūkst. *euro* bilances vērtību jeb 87% no kopējiem Aģentūras aktīviem;
 - 8.2. revīzijas laikā nav gūta pārlicība par Rīgas pašvaldības aģentūras “Rīgas gaisma” ieņēmumiem vismaz 494 768 *euro* apmērā, jo Aģentūra nav nodrošinājusi maksas pakalpojumu sniegšanas uzskaites kontroli.
9. Valsts kontrole neizsaka atzinumu par Engures novada pašvaldības konsolidētajā pārskatā iekļautā Pansionāta “Rauda” aktīviem (1 809 tūkst. *euro* apmērā gada sākumā un 259 tūkst. *euro* gada beigās), pašu kapitālu (1 581 tūkst. *euro* gada sākumā un 1 383 tūkst. *euro* gada beigās), finansiālās darbības rezultātiem (17 tūkst. *euro* gada sākumā un 198 tūkst. *euro* gada beigās), naudas plūsmas ieņēmumiem (2 179 tūkst. *euro* 2017.gadā un 2 301 tūkst. *euro* 2018.gadā) un izdevumiem (2 175 tūkst. *euro* 2017.gadā un 2 533 tūkst. *euro* 2018.gadā), jo revīzijā netika gūta pārlicība par to, ka grāmatvedības uzskaitē visi uzrādītie darījumi ir atspoguļoti pareizi un pamatojoties uz ārējiem vai iekšējiem attaisnojuma dokumentiem, ko vadība vai augstākstāvošā institūcija būtu izdevusi vai apstiprinājusi.
10. Revīzijas noslēgumā Valsts kase veica labojumus, kas palielināja iespējamās saistības zembilancē par 191 974 tūkst. *euro*, tomēr pamatojums iespējamo saistību uzrādīšanai šādā apmērā finanšu pārskata zembilancē nav iesniegts. Tāpēc par iespējamo saistību apmēru 182 449 tūkst. *euro* vērtībā Valsts kontrole nevar sniegt viedokli.
11. Tā kā nodokļu ieņēmumi joprojām netiek uzrādīti pēc uzkrāšanas principa, t.i., 1) Saimnieciskā gada pārskatā ne debitoru, ne kreditoru sastāvā netiek uzrādīta informācija par nodokļiem; 2) lai arī ir sasniegts būtisks progress valsts nodevu sistēmas sakārtošanā, taču arī 2018.gada pārskatā uzrādītā informācija par valsts nodevu ieņēmumiem joprojām nav pilnīga un joprojām nav gūstama pārlicība, vai valsts nodevas tiek iekasētas un uzskaitītas pilnā apmērā, turklāt pastāv risks, ka arī turpmāk pārskatā uzrādītā informācija par valsts nodevu ieņēmumiem nebūs pilnīga, Valsts kontrole nevar izteikt atzinumu par nodokļu ieņēmumu (*izņemot ieņēmumus no nekustamā īpašuma nodokļa, ko administrē pašvaldības*) un ieņēmumu no nodevām pilnīgumu.
12. Valsts kontrole revīzijā neguva pārlicību, ka Valsts kases noteiktā atvasināto finanšu instrumentu vērtība – 150 milj. *euro*, kas samazina valsts konsolidētajā grāmatvedības bilancē uzrādīto saistību vērtību, ir precīza un ticama, jo Valsts kase nepiemēro standarta metodi atvasināto finanšu instrumentu vērtības noteikšanai. Tāpat Valsts kase neveic atvasināto finanšu instrumentu efektivitātes novērtējumu saskaņā ar starptautiski pieņemtajām metodēm, tāpēc netika arī gūta pārlicība, ka Saimnieciskā gada pārskatā ir atzīti visi ar atvasināto finanšu instrumentu izmantošanu saistītie ieņēmumi un izdevumi. Iepriekš minētie trūkumi ietekmē vienlaikus vairākus pārskata posteņus: gan bilances aktīvu (12 857 tūkst. *euro*) un pasīvu (*samazinot saistības par 150 209 tūkst. euro un uzrādot uzkrātās saistības 98 960 tūkst. euro*), gan zembilances aktīvu (214 tūkst. *euro*) un pasīvu (1 367 tūkst. *euro*), gan ieņēmumus (5 717 tūkst. *euro*), gan arī izdevumus (21 409 tūkst. *euro*). Būtiskus trūkumus konstatējām arī valsts parāda apkalpošanas izdevumu prognozēšanā – Valsts kases izmantotā matemātiskā

modeļa (CaR) dokumentācija ir nepilnīga un prognozētais par valsts parādu maksājamo procentu izdevumu apmēra aprēķins ir neizsekojams.

BŪTISKAS NEATBILSTĪBAS

13. Saimnieciskā gada pārskatā uzrādītajām Rīgas pilsētas pašvaldības saistībām (*pret "Deutsche Bank AG" par Dienvidu tilta būvniecības finansēšanu*) piemērota nepareiza klasifikācija – pašvaldība saistības 241 394 tūkst. *euro* apmērā nav uzrādījusi atbilstoši darījuma ekonomiskajai būtībai kā aizņēmumu, bet gan kā ilgtermiņa parādus piegādātājiem un darbuzņēmējiem, un pārskata pielikumā nav uzrādīts aizņēmums 409 773 tūkst. *euro* apmērā.
14. Saimnieciskā gada pārskata valsts konsolidētajā bilancē no valsts galvotajiem aizņēmumiem veselības aprūpes iestādēm un sporta būvju celtniecībai izrietošās valsts saistības ir uzrādītas 33 783 tūkst. *euro* mazākā vērtībā, jo tās ir diskontētas, lai gan saistības finanšu pārskatos ir jāuzrāda atbilstoši faktiski noslēgtiem līgumiem, saņemtiem rēķiniem vai citiem attaisnojuma dokumentiem un to vērtība atbilstoši vispārpieņemtiem principiem netiek diskontēta.
15. Saimnieciskā gada pārskata valsts konsolidētajā bilancē zembilances pasīvi (*iespējamās saistības*) uzrādīti 150 724 tūkst. *euro* lielākā vērtībā, jo kā iespējamās saistības zembilancē 150 859 tūkst. *euro* vērtībā ir uzrādīti galvojumi veselības aprūpes iestādēm un LOK, kas ir izrādītas arī bilances kreditoru postenī, bet nav uzrādītas iespējamās saistības par valsts galvoto aizdevumu procentiem 135 tūkst. *euro* vērtībā.

APSTĀKĻU AKCENTĒJUMS

16. Vēršam uzmanību uz Saimnieciskā gada pārskata skaidrojumos valsts konsolidētajai grāmatvedības bilancei 76. un 77.lpp. sniegto informāciju par AS "PNB Banka" darbības apturēšanas ietekmi uz valsts budžetu un valsts kopējā parāda saistību apmēru, kurā norādīts, ka:
 - 16.1. atbilstoši ministriju, centrālo valsts iestāžu un pašvaldību sniegtajai informācijai 2019.gada 15.augustā AS "PNP Banka" kontos bija 978 121 *euro* pašvaldību līdzekļi, savukārt pašvaldību kapitālsabiedrību kontos – 7 375 461 *euro*;
 - 16.2. saskaņā ar Noguldījumu garantiju likuma 23.pantu, garantētā atlīdzība netiek izmaksāta par tādu pašvaldību, kuru gada budžets pārsniedz 500 000 *euro*, un tiešās pārvaldes iestāžu noguldījumiem, līdz ar to ietekme uz budžeta izdevumiem būs visām pašvaldībām, kurām bija atlikumi AS "PNB banka" kontos darbības apturēšanas dienā. Ministrijām un citām centrālajām iestādēm līdzekļu atlikuma AS "PNB Banka" nebija.

CITI BŪTISKI JAUTĀJUMI ATBILSTOŠI NORMATĪVO AKTU PRASĪBĀM

RĪGAS PAŠVALDĪBAS AĢENTŪRA "RĪGAS GAISMA"

17. Veicot revīzijas procedūras Rīgas pašvaldības aģentūrā "Rīgas Gaisma" tika konstatēts, ka, pretēji normatīvajā aktā noteiktajam par Rīgas pašvaldības aģentūras "Rīgas Gaisma" 2016., 2017.gada pārskatiem nav saņemts zvērināta revidenta atzinums.

CITI APSTĀKĻI

VID IS DROŠĪBAS PĀRVALDĪBA

18. VID joprojām nav novērsis jau 2015.gadā konstatētos trūkumus kopējā VID IS drošības pārvaldībā, par ko liecina arī šogad konstatētās līdzīgās problēmas – IS drošības audita plāns nav izpildīts paredzētajā apjomā, pilnībā netika ievērotas tiesību aktu prasības par IS

iedalīšanu drošības kategorijās, IS drošības risku analīzes biežumu un datu atjaunošanas iespēju pārbaudēm.

19. Šāda VID IS drošības pārvaldība, kura nav īstenota kā vienots pasākumu kopums, var radīt datu integritātes, pieejamības un konfidencialitātes riskus un nesamazināt krāpšanas un incidentu rašanās iespējamību. Piemēram, ne visām VID informācijas sistēmām ir noteikta drošības kategorija - pamata vai paaugstinātas drošības sistēma. Līdz ar to nav izvirzītas prasības, pret kurām novērtēt, vai informācijas aizsardzības pasākumi ir pietiekoši un atbilstoši katras informācijas sistēmas svarīgumam un tur apstrādātās informācijas nozīmībai.

ZIŅOŠANA ATBILSTOŠI AUGSTĀKO REVĪZIJAS IESTĀŽU STARPTAUTISKAJAM STANDARTAM (ISSAI)¹ – SAIMNIECISKĀ GADA PĀRSKATA SAGATAVOŠANA

20. Jautājums, kas pēc revidentu profesionālā sprieduma bija nozīmīgs, veicot Saimnieciskā gada pārskata revīziju, un radīja diskusijas ar Valsts kasi, ir Saimnieciskā gada pārskata sagatavošana.
21. Revīzijā tika konstatēts, ka ir jāpārskata Saimnieciskā gada pārskata sagatavošanas veids. Lai gan esošais veids neatstāj ietekmi uz Saimnieciskā gada pārskatā atklājamo informāciju, tomēr, to piemērojot, ir radīta situācija, kurā:
 - 21.1. finanšu pārskati, kas ir ietverti Saimnieciskā gada pārskatā, nesniedz pilnīgu informāciju gada pārskatu lietotājiem par konsolidējamās vienības finansiālo stāvokli un darbības finansiālajiem rezultātiem (*piemēram, ieguldījums kapitālsabiedrībā ir iekļauts ministrijas pārskatā, savukārt dividendes – valsts budžeta finanšu uzskaites pārskatā*);
 - 21.2. finanšu pārskatos, kas ir ietverti Saimnieciskā gada pārskatā, uzrādītā informācija dublējas (*piemēram, ieņēmumi un izdevumi, kas saistīti ar valsts finanšu darījumiem un tiek uzrādīti valsts budžeta finanšu uzskaites pārskatā, jau ir uzrādīti Valsts kases iestādes pārskatā*);
 - 21.3. Saimnieciskā gada pārskata sagatavošanas process ir neefektīvs, jo dati, kuri tiek uzskaitīti vairākos pārskatos, ir jākorrigē pārskatu konsolidācijas procesā (*piemēram, valsts budžeta finanšu uzskaites pārskatā uzskaitītie ieņēmumi no Valsts kases maksas pakalpojumiem un izdevumi valsts budžeta parāda vadībai konsolidācijas procesā tiek izslēgti*).
22. Valsts kase ir aicināta pārskatīt izvēlēto Saimnieciskā gada pārskata sagatavošanas un konsolidācijas procesu, un pilnveidot tā sagatavošanas veidu.

ZIŅOŠANA PAR CITU INFORMĀCIJU, IESKAITOT VADĪBAS ZIŅOJUMU

23. Par Vadības ziņojumā iekļauto informāciju atbild vadība. Mūsu atzinums neattiecas uz Vadības ziņojumu. Veicot finanšu revīziju, mūsu pienākums ir iepazīties ar Vadības ziņojumu un izvērtēt, vai tajā iekļautā informācija nav būtiski atšķirīga no finanšu pārskatā iekļautās informācijas vai revīzijas laikā iegūtās citas informācijas vai arī kādā citā veidā tā nav būtiski sagrozīta. Ja, pamatojoties uz mūsu veikto revīzijas darbu, mēs secinām, ka Vadības ziņojumā iekļautā informācija ir būtiski sagrozīta, mūsu pienākums ir ziņot par šiem apstākļiem. Iepazīstoties ar Vadības ziņojumu, mēs neesam konstatējuši apstākļus, par kuriem būtu jāziņo.

REVIDĒJAMĀS VIENĪBAS VADĪBAS ATBILDĪBA PAR GADA PĀRSKATIEM

¹Starptautiskais Revīzijas standarts 701.SRS "Ziņošana par galvenajiem revīzijas jautājumiem neatkarīga revidenta ziņojumā" (*angļu val. - Communicating Key Audit Matters in the Independent Auditor's Report*) un Augstāko revīzijas iestāžu Starptautiskais standarts (ISSAI) 1701 "701.SRS Praktiskās piemērošanas vadlīnijas".

24. Finanšu ministrs ir atbildīgs, lai Saimnieciskā gada pārskats būtu sagatavots atbilstoši normatīvo aktu prasībām. Šī atbildība paredz izveidot, ieviest un uzturēt tādu iekšējās kontroles sistēmu, kas nodrošina Saimnieciskā gada pārskata sagatavošanu bez krāpšanas un kļūdu izraisītām neatbilstībām, kā arī izvēlēties un lietot piemērotu grāmatvedības uzskaites politiku.

VALSTS KONTROLES ATBILDĪBA

25. Valsts kontroles mērķis ir iegūt pietiekamu pārlicību par to, vai Saimnieciskā gada pārskatā kopumā nav krāpšanas vai kļūdu izraisītu būtisku neatbilstību, un sniegt par to atzinumu. Pietiekama pārlicība ir augsta līmeņa pārlicība, taču tā negarantē, ka revīzijā, kas veikta saskaņā ar Starptautisko revīzijas standartu prasībām, vienmēr tiks atklāta būtiska neatbilstība, ja tāda pastāv. Neatbilstības var rasties krāpšanas vai kļūdu rezultātā, un tās ir uzskatāmas par būtiskām, ja var pamatoti uzskatīt, ka tās katra atsevišķi vai visas kopā varētu ietekmēt ekonomiskos lēmumus, ko lietotāji pieņem, balstoties uz šiem finanšu pārskatiem.

II PAR ATBILSTĪBAS JAUTĀJUMIEM

26. Saimnieciskā gada pārskata revīzijas ietvaros tika vērtēti seši atbilstības jautājumi:
- 26.1.vai piešķirtais finansējums attīstības izdevumiem ir izlietots atbilstoši piešķiršanas mērķim, ievērojot attiecināmos tiesību aktus un sasniedzot plānotos rezultātus;
 - 26.2.vai piešķirtais finansējums Latvijas valsts simtgades svinību nodrošināšanai ir izlietots atbilstoši tā piešķiršanas mērķim, tiesību aktiem un plānošanas dokumentiem, kas uz to attiecas;
 - 26.3.vai Valsts kases projektam “Finanšu uzskaites procesu standartizācija valsts un pašvaldību iestādēs nodrošināšana” (turpmāk tekstā – Standartizācijas projekts) izlietotais finansējums nodrošina izvirzītā projekta mērķa sasniegšanu noteiktajā termiņā un ir ievēroti attiecināmie tiesību akti;
 - 26.4.vai Finanšu ministrijas (Valsts kases) īstenotajam centrālo iestāžu grāmatvedības uzskaites centralizācijas projektam (turpmāk tekstā – Centralizācijas projekts) finansējums izlietots atbilstoši piešķiršanas mērķim, ievērojot attiecināmos tiesību aktus un sasniedzot plānotos rezultātus;
 - 26.5.vai valsts atbalsta pasākums, nodokļu maksātājiem dzēšot nokavējuma naudas un soda naudas parāda nomaksas gadījumā, tiek īstenots, ievērojot tiesību aktus, kas uz to attiecas, un sasniedzot izvirzītos mērķus – tiek atvieglots nodokļu maksātāju nodokļu parāda slogs, palielināti budžeta ieņēmumi un samazināts kopējais nodokļu maksātāju nodokļu parāda apjoms;
 - 26.6.vai pašvaldības noteiktā deputātu atlīdzības kārtība atbilst likuma prasībām un aprēķinātais atlīdzības apmērs nepārsniedz likumā noteiktos ierobežojumus.

NEGATĪVS ATZINUMS PAR ATTĪSTĪBAS IZDEVUMU IZLIETOJUMU

27. Pamatojoties uz ministriju un centrālo valsts iestāžu finanšu revīziju rezultātiem, kur no 17 sniegtajiem atzinumiem 15 ir modificēti (*septiņi ar iebildi un astoņi negatīvi*) un uz veikto Saimnieciskā gada pārskata revīzijas darbu, tika gūta pārlicība, ka būtiska daļa no revīzijā pārbaudītā attīstības izdevumiem piešķirtā finansējuma nav izlietota atbilstoši piešķiršanas mērķim, vairākos gadījumos nav ievēroti tiesību akti un nav arī sasniegti plānotie rezultāti.
28. Revīzijā tika konstatētas būtiskas un visaptverošas neatbilstības:

- 28.1. no pārbaudītajiem 30 632 tūkst. *euro* (t.sk. *attīstības izdevumi 28 123 tūkst. euro un ar tiem saistītie bāzes izdevumi 2 509 tūkst. euro*) sākotnējam piešķiršanas mērķim nav izlietota gandrīz trešdaļa – 9 347 tūkst. *euro*, bet par 305 tūkst. *euro* izlietojuma atbilstību sākotnējam prioritārā pasākuma mērķim nevarējām iegūt pietiekamus un atbilstošus revīzijas pierādījumus;
- 28.2. lielākajā daļā pārbaudīto gadījumu (*11 no 17 jeb 65%*) nav sasniegti vai ir tikai daļēji sasniegti 2018.gadā sākotnēji plānotie rezultāti;
- 28.3. prioritāro pasākumu pieteikumu izvērtēšanas un atbalstāmo pasākumu atlases process nav caurskatāms, jo 40% no visiem atbalstītajiem pasākumiem (*par kopējo summu 66 463 tūkst. euro*) ir tādi, kas nav bijuši pieteikti normatīvajā aktā paredzētajā prioritāro pasākumu priekšlikumu iesniegšanas kārtībā, bet ko finanšu ministra organizētās prioritāro pasākumu izvērtēšanas gaitā piedāvā valdību veidojošās koalīcijas sadarbības partneru darba grupa;
- 28.4. netiek nodrošināta pietiekama piešķirtā finansējuma izlietojuma uzraudzība un iztrūkst izvērtējums, vai piešķirtais finansējums prioritārajiem pasākumiem ir saglabājams resora budžetā nākamajiem gadiem, ja kārtējā gada laikā pasākumi netiek īstenoti plānotajā apjomā. Līdz ar to valsts budžeta finansējums, kas sākotnēji izvirzīto mērķu sasniegšanai šajā termiņā nav nepieciešams, pilnā apjomā paliek resora rīcībā, tiek pārdalīts un izlietots citiem pasākumiem, kas nav izskatīti vienotajā pieejā, pēc kuras ierobežotas fiskālās telpas apstākļos tiek izvēlēti un atbalstīti valstiski nozīmīgākie finansējamie pasākumi. Šādi tiek apieta normatīvajā aktā noteiktā bāzes izdevumu un attīstības izdevumu plānošanas un izvērtēšanas kārtība;
- 28.5. revidenti neguva pārliecību, ka finanšu ministra organizētās valdību veidojošās koalīcijas sadarbības partneru darba grupas pārstāvji un Ministru kabinets, pieņemot lēmumu par atbalstāmajiem prioritārajiem pasākumiem, izmanto analīzi, ko veicis Pārresoru koordinācijas centrs par pieteikumu atbilstību attīstības plānošanas dokumentos noteiktajām prioritātēm un mērķiem. Ministru kabinetam izskatīšanai iesniegtajiem budžeta izstrādes dokumentiem netiek pievienots Pārresoru koordinācijas centra sagatavotais novērtējums, lai gan Pārresoru koordinācijas centrs to saskaņā ar normatīvajā aktā noteikto kārtību iesniedz gan Finanšu ministrijai, gan Ministru prezidentam.

ATZINUMS AR IEBILDĒM PAR LATVIJAS VALSTS SIMTGADES SVINĪBU NODROŠINĀŠANAI PIEŠĶIRTĀ FINANSĒJUMA IZLIETOJUMU

29. Pamatojoties uz ministriju un centrālo valsts iestāžu finanšu revīziju rezultātiem, kur no 15 sniegtajiem atzinumiem viens atzinums ir sniegts ar iebildi un uz veikto Saimnieciskā gada pārskata revīzijas darbu, tika gūta pārliecība, ka, izņemot zemāk norādīto, 2018.gadā piešķirtais finansējums Latvijas valsts simtgades svinību nodrošināšanai ir izlietots atbilstoši tā piešķiršanas mērķim, tiesību aktiem un plānošanas dokumentiem, kas uz to attiecas.
30. Revīzijā ir konstatētas būtiskas, bet ne visaptverošas neatbilstības finansējuma izlietojumā un tā uzraudzībā:
- 30.1. Kultūras ministrija, kas 2018.gadā ir realizējusi būtiskāko daļu (79%) no valsts budžeta finansētā Simtgades aktivitāšu skaita (kopumā vismaz 320 aktivitātes), nevar norādīt, kuras no aktivitātēm ir nodrošinājušas viena no svinību mērķiem sasniegšanu – radīt paliekošas 21.gadsimta Latvijas vērtības, simbolus un jaunrades darbus, ne arī – kuras no aktivitātēm bija paredzētas Nacionālajā pasākumu plānā un kuras ir papildus realizētās aktivitātes;

- 30.2. Kultūras ministrijā ir nepietiekama un formāla pieeja uzraudzības nodrošināšanā, pārbaudot resoru atskaites, tā ir apstiprinājusi gan plānā neparedzētus izdevumus, gan ilglaicīgi un vairākkārtīgi pagarinājusi atskaišu iesniegšanas termiņus, gan nepietiekami izvērtējusi iepriekš piešķirto finansējumu un pasākuma īstenošanas gaitu;
- 30.3. plānotā finansējuma Simtgades izdevumiem pārsniegums, apkopojot 2017. un 2018. gada revīzijās iegūtos datus, jau ir sasniedzis 10 milj. *euro*. Tā kā Simtgades svinību atvērtā koncepcija ļauj gandrīz jebkuru pasākumu attiecināt uz Simtgadi, tad, neskatoties uz to, ka Simtgades svinību pasākumi turpināsies vēl trīs gadus, jau šobrīd varam apgalvot, ka ir apstiprinājies jau iepriekšējā gadā revidentu norādītais risks – ne sabiedrībai, ne Ministru kabinetam nebūs iespējams iegūt pilnīgu un patiesu informāciju par Simtgades svinībām izlietojamo finansējumu.

ATZINUMS AR IEBILDĒM PAR PAŠVALDĪBU DEPUTĀTU ATLĪDZĪBU

31. Pamatojoties uz zvērināto revidentu veikto darbu, kur par izvērtēto atbilstības jautājumu no 116 atzinumiem 39 ir modificēti (32 ar iebildēm un septiņi negatīvi), un Saimnieciskā gada pārskata revīzijā veikto darbu, tika gūta pārlicība, ka, izņemot zemāk norādīto, pašvaldību noteiktā deputātu atlīdzības kārtība atbilst likuma prasībām un aprēķinātais atlīdzības apmērs nepārsniedz likumā noteiktos ierobežojumus.
32. Revīzijā ir konstatētas būtiskas, bet ne visaptverošas neatbilstības:
- 32.1. 82 pašvaldības nav ievērojušas vai daļēji ir ievērojušas normatīvā akta prasības deputātu atlīdzības noteikšanā, tajā skaitā 38 pašvaldības ir veikušas grozījumus deputātu atlīdzības noteikšanas kārtībā, savukārt 44 pašvaldības nav nodrošinājušas pašvaldību deputātu atlīdzību reglamentējošo iekšējo dokumentu un piemērotās prakses atbilstību spēkā esošajam normatīvajam regulējumam;
- 32.2. pašvaldību izstrādātajos iekšējos normatīvajos aktos tiek piemērots pretējs regulējums politikas īstenošanā – Valsts kancelejas – sniegtajam skaidrojumam deputātu atlīdzības jomā, t.i., Valsts kanceleja, sniedzot atbildes uz tai uzdotajiem jautājumiem, atsaucas uz Atlīdzības likuma 5. pantu un likuma “Par valsts sociālo apdrošināšanu” 1. pantu, rezumējot, ka deputātam par tā pienākumu veikšanu pienākas atlīdzība, no kuras nevar atteikties. Savukārt pašvaldības atsaucas uz VARAM vietnē fimeklī sniegtu viedokli, ka pašvaldības deputātiem ir tiesības atteikties no atlīdzības par deputāta pienākumu pildīšanu;
- 32.3. 63 pašvaldībās domes deputātiem, kuri neieņem algotu amatu domē, mēnešalgas stundas likme pārsniedz Atlīdzības likuma 5. pantā noteiktos ierobežojumus un joprojām 39 pašvaldības turpina atšķirīgi interpretēt Atlīdzības likumā noteiktos mēnešalgas apmēra ierobežojumus.

ATTEIKUMS SNIEGT ATZINUMU PAR FINANSĒJUMA IZLIETOJUMU STANDARTIZĀCIJAS PROJEKTAM

33. Pamatojoties uz veikto revīzijas darbu, un ņemot vērā turpmāk minētos būtiskos un visaptverošos revīzijas apjoma ierobežojumus, Valsts kontrole nesniedz atzinumu, vai Standartizācijas projektam izlietojais finansējums nodrošina izvīzītā projekta mērķa sasniegšanu noteiktajā termiņā un ir ievēroti attiecināmie tiesību akti.
34. Revīzijā tika konstatēti būtiski un visaptveroši apjoma ierobežojumi:
- 34.1. Standartizācijas projekts pēc būtības nav īstenots kā process, ko veido koordinētu un kontrolētu norišu kopums, kuram ir noteikti sākuma un beigu termiņi un kura mērķis jāsasniedz, iekļaujoties atvēlētajos laika, izdevumu un resursu ietvaros, jo:

- 34.1.1. ir būtiski pagarināts projekta īstenošanas termiņš;
 - 34.1.2. nav apzinātas un analizētas projekta tiešās un netiešās izmaksas;
 - 34.1.3. projektā ir iekļautas tādas aktivitātes, kurām ir Valsts kases pamatdarbības aktivitāšu pazīmes;
 - 34.1.4. projekta plāns sagatavots, neparedzot visas aktivitātes, tamdēļ īstenošanas posmā projektā faktiski notiek plānošana, iniciējot jaunas aktivitātes;
 - 34.1.5. tikai projekta noslēgumā, t.i., 2022.gadā tiks lemts par iespēju mērīt rezultatīvo rādītāju;
- 34.2. Finanšu ministrijai kā vadošajai valsts pārvaldes institūcijai finanšu nozarē nav skaidra un pamatota redzējuma par finanšu datu kvalitātes uzlabošanu valstī, jo atbilstība Starptautiskajiem Publiskā sektora grāmatvedības standartiem ir viena no komponentēm, kuru sasniegšana, tiks radīti tikai priekšnoteikumi pilnīgu un uzticamu finanšu datu nodrošināšanai.
35. Konstatētie trūkumi būtiski ietekmē arī otra Valsts kases realizētā projekta – Centralizācija – gaitu.

ATTEIKUMS SNIEGT ATZINUMU PAR FINANSĒJUMA IZLIETOJUMU CENTRALIZĀCIJAS PROJEKTAM

36. Pamatojoties uz veikto revīzijas darbu, un ņemot vērā turpmāk minētos būtiskos un visaptverošos revīzijas apjoma ierobežojumus, Valsts kontrole nesniedz atzinumu, vai Centralizācijas projektam finansējums izlietots atbilstoši piešķiršanas mērķim, ievērojot attiecināmos tiesību aktus un sasniegto plānotos rezultātus.
37. Revīzijā tika konstatēti būtiski un visaptveroši apjoma ierobežojumi:
- 37.1. lēmumi, kas tika virzīti pieņemšanai attiecībā uz Centralizācijas projekta ieviešanu, norāda uz mērķtiecīgas un aprēķinos balstītas pieejas trūkumu, jo:
 - 37.1.1. finanšu uzskaites centralizācijas attīstības scenāriji vairākkārt mainīti;
 - 37.1.2. nav veikts iepriekš konstatēto trūkumu izvērtējums un pieņemti lēmumi to novēršanai;
 - 37.1.3. nav apkopota informācija par projekta plānotajam un faktiskajām izmaksām, kā arī nav veikta izmaksu/ieguvumu analīze, kaut gan sākotnēji budžetu izdevumu optimizācija bija izvirzīta kā galvenais projekta mērķis;
 - 37.1.4. projekta mērķis tiek mainīts, potenciālo finansējuma ietaupījumu aizstājot ar kvalitātes uzlabošanu;
 - 37.1.5. lēmumu pamatotība nav izsekojama;
 - 37.1.6. nav izvēlēts atbilstošākais projekta vadības modelis;
 - 37.2. pakalpojuma sniegšanā ir konstatēta neatbilstība normatīvo aktu prasībām saistībā ar pārskata gada inventarizācijas veikšanu bilances un zembilances posteņiem – inventarizācija tiek veikta tikai materiālām vērtībām, savukārt saistībām un prasībām ir veikta tikai viena no iespējamām inventarizācijas procedūrām – datu salīdzināšana ar darījuma partneriem. Arī pakalpojuma sniegšanas nosacījumos par inventarizācijas norisi (*starpresoru vienošanās*) nav definēta pušu atbildība un ir nepilnīgi definētas veicamās darbības.

ATZINUMS BEZ IEBILDĒM PAR NODOKĻU MAKSĀTĀJU ATBALSTA PASĀKUMU

38. Pamatojoties uz veikto revīzijas darbu, tika gūta pārliecība, ka valsts atbalsta pasākums, nodokļu maksātājiem dzēšot nokavējuma naudas un soda naudas parāda nomaksas gadījumā, tiek īstenots, ievērojot tiesību aktus, kas uz to attiecas, un sasniedzot izvirzītos mērķi – tiek atvieglots nodokļu maksātāju nodokļu parāda slogs, palielināti budžeta ieņēmumi un samazināts kopējais nodokļu maksātāju nodokļu parāda apjoms.
39. Tomēr revīzijā arī konstatējām, ka atsevišķos gadījumos VID neievēroja normatīvajā aktā noteiktos termiņus – novēloti pieņēma lēmumus par nokavējuma un soda naudas dzēšanu un lēmumus par atbalsta atcelšanu gadījumos, kad nodokļu maksātājs kavēja vairāk par diviem nodokļu parāda maksājumiem pēc kārtas vai kārtējos nodokļu maksājumus. Lai gan šādi VID rīkojās, ievērojot principu *Konsultē vispirms*, tomēr šī principa piemērošana un darbības tā ieviešanai nav reglamentētas ārējos normatīvajos aktos.

REVIDĒJAMĀS VIENĪBAS VADĪBAS ATBILDĪBA PAR DARĪJUMA ATBILSTĪBU

40. Papildus iepriekš norādītajai atbildībai par gada pārskata sagatavošanu Finanšu ministrijas vadība un citu attiecīgajā atbilstības jautājumā iesaistīto institūciju vadība ir atbildīga par tiesību aktu ievēšanu un Valsts kontroles revidentiem sniegtās informācijas patiesumu saistībā ar revīzijas ietvaros vērtētajiem atbilstības jautājumiem.

VALSTS KONTROLES ATBILDĪBA

41. Papildus iepriekš norādītajai atbildībai izteikt atzinumu par gada pārskata pareizību Valsts kontroles revidenti ir atbildīgi par atzinuma sniegšanu par atbilstības jautājumiem. Šī atbildība ietver revīzijas procedūru veikšanu, lai iegūtu atbilstošus, pietiekamus un ticamus revīzijas pierādījumus, ka finansējuma izlietojums atbilst tiesību aktiem un plānošanas dokumentiem, kas uz to attiecas. Revīzijas procedūras ietver atbilstības jautājumu būtisku neatbilstību riska novērtējumu, attiecīgās iestādes darbības vides izvērtējumu un iestādes iekšējās kontroles sistēmas novērtējumu attiecībā uz atbilstības jautājumu.
42. Atbilstības jautājumu atbilstības tiesību aktiem un plānošanas dokumentiem izvērtējums tika plānots un veikts tā, lai iegūtu pietiekamu pārliecību, kas ir augsta, bet ne absolūta.

Ar cieņu
valsts kontroliere

ŠIS DOKUMENTS IR ELEKTRONISKI
PARAKSTĪTS AR DROŠU ELEKTRONISKO
PARAKSTU UN SATUR LAIKA ZĪMOGU

E.Krūmiņa